

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สื่อมวลชนในประเทศไทยได้ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรก ในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว(รัชกาลที่ 3) โดยที่สื่อหนังสือพิมพ์เป็นสื่อประเภทแรกที่ได้เกิดขึ้นในสมัยนี้ และได้ทำหน้าที่สื่อมวลชนโดยการให้บริการข่าวสารทั่วไปและการเป็นสื่อกลางในกระแสดำเนินธุรกิจ ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันกันอย่างรุนแรง นอกจากนี้ยังได้ทำหน้าที่ในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลด้วย ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว(รัชกาลที่ 6) หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ได้มีเสรีภาพอย่างยิ่ง นักสื่อสารมวลชนอาชีพได้เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นในช่วงเวลานี้และได้เขียนหนังสือวิจารณ์การปกครองของผู้ปกครองในสมัยนั้น ซึ่งอาจถือได้ว่าการวิจารณ์สังคมโดยสื่อมวลชนของไทยได้ ปรากฏอย่างเด่นชัดในยุคสมัยดังกล่าว หลังจากนั้นในปีพ.ศ. 2475 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้น การสื่อสารมวลชนของไทยก็ได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของรัฐเพิ่มมากขึ้น

จนกระทั่งถึงสมัยรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสื่อโทรทัศน์ ดังนั้นจึงได้ริเริ่มให้มีการบริการส่งโทรทัศน์เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชีย โดยได้ดำริให้มีการก่อตั้งบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัดขึ้นเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2497 และได้ออกอากาศแพร่ภาพสู่ประชาชนอย่างเป็นทางการครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2498 ซึ่งตรงกับวันชาติไทยซึ่งภายหลังบริษัท ไทยโทรทัศน์

จำกัด นี้เองได้กลายเป็นรากฐานหลักของจุดกำเนิดขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) หรือที่มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Mass Communication Organization Of Thailand [M.C.O.T.] โดยรับผิดชอบในเรื่องการกระจายข่าวสาร งานประชาสัมพันธ์และภารกิจอื่น ๆ ซึ่งเป็นกิจการของรัฐบาล รวมไปถึงการดูแลควบคุมและการเผยแพร่เนื้อหาสาระความบันเทิงต่าง ๆ ครอบคลุมปัจจุบัน

ย่อมเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าคุณสมบัติของสื่อโทรทัศน์นั้น เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงในการถ่ายทอดข่าวสาร เพราะสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด และยังสามารถสร้างความเชื่อถือดึงดูดความสนใจจากกลุ่มผู้ชมได้ดีกว่าสื่ออื่น ๆ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์เนื้อหารายการของตนให้เป็นที่สนใจของผู้ชมอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นสาระความรู้ ข่าวสารและความบันเทิงรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นรายการโทรทัศน์มักจะพยายามสอดแทรกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยอยู่ในความสนใจโดยทั่วไปของคนในสังคม ประเด็นที่ตกเป็นข่าว หรือการสอดแทรกปัญหาสังคมไว้ในเนื้อหาที่น่าสนใจ โดยใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างให้เนื้อหาที่เป็นสาระนั้น ๆ ได้สอดคล้องผสมผสานเข้ากับความบันเทิงได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังได้รับความเชื่อถือสนใจติดตามเนื้อหาสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทันสมัยหากได้บริโภครายการประเภทนั้น ๆ จากกลุ่มผู้ชมอีกด้วย

จากคุณสมบัติสำคัญต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมานี้ และรวมไปถึงข้อได้เปรียบของสื่อโทรทัศน์ที่มีราคาถูกลง สะดวกสบายต่อการเปิดรับเพราะผู้ชมไม่ต้องเดินทางออกจากบ้านเพื่อไปเสาะแสวงหาสื่อดังเช่นสื่อสิ่งพิมพ์ อีกทั้งยังให้ความรู้ลึกเป็นส่วนตัวและยังมีการจัดฉากให้สวยงาม สร้างบรรยากาศเป็นกันเอง เสมือนว่าผู้ชมได้เข้าไปมีส่วนร่วมในรายการด้วยมุมมองหรือเทคนิคการถ่ายทำต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยภาพและเสียงครบถ้วนสมบูรณ์เกิดความสมจริงสมจัง (realistic medium) สนองตอบ

อย่างดีต่อการเปิดรับและได้อรรถรสในการบริโภค จนคนส่วนใหญ่เกิดความรู้สึก
 เสมือนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่น่าเสนอ (Fiske , 1987) จากคุณสมบัติ
 เหล่านี้สามารถสร้างให้สื่อโทรทัศน์ กลายเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีส่วน
 ร่วมในการสร้างเสริมและหล่อหลอมประสบการณ์ต่าง ๆ ต่อประชาชนในสังคม

เมื่อครั้งเริ่มแรกที่มีการบริการส่งโทรทัศน์ขึ้นในประเทศไทยนั้น พบว่า
 โทรทัศน์ได้เพิ่มบทบาทความสำคัญเข้ามาในชีวิตประจำวันของคนไทยเป็นอย่างมาก
 ในการทำหน้าที่มอบความบันเทิง ทั้งยังให้ข่าวสารความรู้และแบบวิถีการดำเนินชีวิต
 อย่างสมัยใหม่ ลักษณะของรายการโดยทั่วไปที่น่าเสนอโดยบริษัท ททบ. โทรทัศน์
 จำกัดหรือที่รู้จักกันอย่างทั่วไปว่าช่อง 4 บางขุนพรหม ซึ่งเป็นโทรทัศน์ช่องแรกของ
 ไทยนั้น เนื้อหาของรายการจะมีอยู่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นรายการประเภทให้ความ
 บันเทิง เช่น ละครต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะดัดแปลงเรื่องและบทมาจากละครเวทีหรือ
 ภาพยนตร์ในสมัยนั้น และยังมีรายการที่ให้ความรู้อื่น ๆ เช่น รายการ “ ดับแลกลอน
 สด ” รายการ “ ห้องเรียน ” รายการ “ ทางสงบ ” และยังมีรายการที่ให้ความรู้
 ประเภทตอบคำถามต่าง ๆ เช่น รายการแข่งขันตอบปัญหา “ พระหมี ” รายการ
 “ ปัญหาเปิดหน้ากาก ” รายการ “ เปิดชุมทรัพย์ 500,000 ” ซึ่งต่อมาได้พัฒนา
 เป็นรายการประเภทเกมสโรว์ในปัจจุบัน รวมทั้งภาพยนตร์ต่างประเทศก็เป็นอีกแนว
 ทางหนึ่งที่ทำให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมของช่อง 4 ด้วย

นอกจากนี้ยังมีรายการประเภทให้สาระ โดยมีรูปแบบของการอภิปราย
 ชื่อว่า รายการ “ โต๊ะกลมโทรทัศน์ ” และรายการ “ โต้วาที ทีวี ” ซึ่งรายการทั้ง
 สองรายการนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากผู้ชม และยังได้รับความสนใจจาก
 บุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงมาร่วมเป็นวิทยากรในรายการเช่น พระองค์เจ้า
 จุลจักรพงษ์ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร พ.อ.ปิ่น มุกทุกันต์และเต็มศิริ บุญยสิงห์

เป็นต้น (สนิทส์ สิทธิรักษ์ , 2535) ในยุคนั้นการโต้วาทีได้รับความนิยมในสังคมทั่วไปเป็นอย่างมาก มีการพูดที่สามารถแสดงความคิดได้อย่างเสรีตามแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ที่ได้รับแบบอย่างมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกว่า “ การพูดไฮปาร์ค ” โดยจอมพล ป.พิบูลสงครามได้เป็นผู้ริเริ่มขึ้นหลังที่ได้กลับจากการเยือนอเมริกา ในสมัยนั้นมีการตั้งวงไฮปาร์คกันทั่วไปโดยที่เนื้อหาของนั้นผู้พูดสามารถจะพูดแสดงความคิดเห็นกันอย่างเสรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลและยังมีการจัดตั้งชมรมที่เกี่ยวกับการพูดและการโต้วาทีขึ้นภายในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อีกหลายแห่ง (อาจินต์ - ปัญจพรรค์ , 2533)

ในการผลิตรายการเพื่อนำเสนอของโทรทัศน์นั้น ผู้ผลิตสื่อจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาของสารนั้น ๆ โดยผ่านการคัดเลือกกลั่นกรองมาก่อนแล้วเป็นอย่างดี จึงจะสื่อสารส่งผ่านออกไปยังประชาชนผู้รับสาร ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าสื่อโทรทัศน์มีข้อได้เปรียบสื่ออื่นอยู่มากนี้เอง ผู้ผลิตสื่อจึงได้สร้างแนวทางในการบริโภคสื่อหรือค่านิยมให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังทางด้านความคิดและวัฒนธรรมโดยเฉพาะการบริโภคสื่อและสินค้าต่าง ๆ ไปในแนวทางเดียวกัน โดยที่มีผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตสื่อเป็นผู้กำหนดแนวทางค่านิยมนั้น ๆ ขึ้นมา ทำให้ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สร้างเอกลักษณ์ของตนเองให้น่าสนใจ สร้างให้ผู้ชมต้องการติดตามทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อที่จะเพิ่มความนิยมของกลุ่มผู้ชมรายการให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากปริมาณของผู้ชมรายการนี้จะมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อความอยู่รอดหรือผลประโยชน์ทางการตลาดของรายการ ซึ่งการขายเวลาให้กับผู้โฆษณาสินค้าต่าง ๆ นั้นเป็นรายได้ของรายการโทรทัศน์ทั่วไป

จากมุมมองดังกล่าวถือได้ว่า รายการโทรทัศน์เปรียบเสมือนเป็นสินค้าชนิดหนึ่งที่ต้องการขาย ดังนั้นผู้ผลิตรายการโทรทัศน์จึงจำเป็นต้องปรุงแต่งให้สินค้าหรือรายการให้เป็นสินค้าชั้นดีน่าซื้อและมีลักษณะที่มีจุดเด่นน่าสนใจเฉพาะ เพื่อใช้เป็นจุดขายหรือทางเลือกที่ดีกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้ารายการอื่น ๆ นั้นเอง จึงเป็นเรื่องปกติวิสัยที่รายการโทรทัศน์แต่ละรายการ จะสรรค้หาวิธีการนำเสนอรายการแบบแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อใช้เป็นอาวุธในการต่อสู้ดึงดูดความสนใจจากกลุ่มผู้ชมรายการอยู่อย่างสม่ำเสมอ

นอกเหนือจากนี้ ประเด็นสำคัญอีกประการที่ละเลยไม่ได้ก็คือการที่สื่อมวลชนถูกควบคุมจากกลไกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือด้วยตัวของสื่อมวลชนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการที่นำเสนอเนื้อหากระทบตรงต่อรัฐ หรือรายการที่เสนอเนื้อหาให้แนวคิดทัศนคติต่อประเด็นทางการเมืองการทำงานของรัฐบาลเป็นต้น รายการประเภทนี้เมื่อเปรียบเทียบกับรายการประเภทอื่น ๆ ทั่วไปทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่องนั้น พบว่ามีอยู่ในอัตราที่ไม่มากนักปรากฏจำนวนเพียงเล็กน้อยต่อหนึ่งช่องสถานียกตัวอย่างเช่น ช่อง 5 รายการ “ สนทนาปัญหาบ้านเมือง ” (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นรายการสนทนา 45 นาที) ช่อง 11 รายการ “ มองต่างมุม ” ช่อง 9 รายการ “ ตรงประเด็น ” ช่อง 9 รายการ “ เนชั่นนิวส์ทอล์ค ” ช่อง 3 รายการ “ เหตุบ้านการเมือง ” เป็นต้น อาจจะช่วยเหตุผลที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน เมื่อสื่อมวลชนนำเสนอออกมาไม่ว่าจะในเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นแล้วนั้น เสี่ยงต่อการสร้างผลกระทบในเชิงลบต่อรัฐบาลหรือนักการเมืองผู้มีอำนาจ และยังเป็นเนื้อหาที่เป็นเรื่องจริงจึงหนักผู้ชมรายการเกิดความเครียด รายการประเภทนี้จึงไม่เป็นที่นิยมแก่ประชาชนในวงกว้าง ซึ่งจากแรงกดดันทางด้านการตลาดและความอยู่รอดนี้ ได้ส่งผลให้มีบางรายการพัฒนา รูปแบบรายการให้แปลกออกไปไม่เหมือนรายการอื่น

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถึงแม้ว่าจะปรากฏข้อสังเกตเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางการตลาดของรายการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของรายการโทรทัศน์ทั่ว ๆ ไปที่ความต้องการจะเป็นรายการยอดนิยม หากแต่ว่าประเด็นในการทำหน้าที่สื่อมวลชนในการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง ความหลากหลายต่าง ๆ แก่ผู้ชมก็ยังคงมีปรากฏอยู่ ประเภทของรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ ในปัจจุบันนั้นได้ปรากฏว่า มีทั้งรายการที่เป็นสาระและบันเทิง คนไทยนั้นมิรสนิยมในการดูโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาหลากหลาย (Varieties) จนเมื่อจุดที่เริ่มอึดตัวกับรายการโทรทัศน์มาถึง จึงได้เกิดรูปแบบลักษณะรายการพร้อมทั้งเนื้อหาใหม่ ๆ ขึ้นทั้งที่ลอกเลียนแบบลักษณะโครงสร้างจากต่างประเทศทั้งหมด และรายการที่นำเอาเนื้อหาของความเป็นไทยเข้ามาประยุกต์ผสมผสาน

แม้ว่ารายการโทรทัศน์จะมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท ทั้งที่เป็นรายการที่มุ่งนำเสนอสาระ รายการประเภทสาระบันเทิง หรือรายการที่มุ่งเน้นความบันเทิงเป็นหลัก อย่างเช่นรายการละครโทรทัศน์ ซึ่งเป็นรายการยอดนิยมที่จะขาดหายไปเสียมิได้จากจอโทรทัศน์ แต่ก็มีรายการทีวีวาที 9 ใหม่ก็ได้สร้างความแตกต่างออกไป ท่ามกลางสภาพการแข่งขันที่สูงทางการตลาด ซึ่งความอยู่รอดและการพัฒนาของรายการนี้ น่าสนใจให้การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหา รูปแบบ รวมกระทั่งผู้ร่วมรายการต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นสินค้าของรายการนี้

รายการทีวีวาที 9 ใหม่ นับเป็นรายการโทรทัศน์ประเภท สาระบันเทิง รายการหนึ่งที่ได้รับคามนิยมจากประชาชน โดยจะเห็นได้จากประวัติความเป็นมา ตลอดจนวิวัฒนาการของรายการนี้ที่เกิดขึ้น และดำเนินรายการต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนานถึง 12 ปี ซึ่งในตลอดระยะเวลาทั้งหมดของรายการนี้ที่ได้นำเสนอมานั้น สามารถช่วยสะท้อนภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นอย่างมาก สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงหลายอย่าง รวมทั้งวัฒนธรรมในการบริโภคสื่อ

ของคนไทยก็ได้เปลี่ยนไปเช่นกัน ผู้ชมรายการโทรทัศน์ได้มีวิวัฒนาการสูงขึ้นหรือผู้ชมได้โตขึ้นนั่นเอง ตลอดจนรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ ต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตัวเองเพื่อความอยู่รอด ด้วยเหตุผลที่ว่าสื่อมวลชนหรือผู้ผลิตรายการทีวีวาทิ 9 ใหม่ นั้น เป็นองค์กรทางธุรกิจย่อมต้องประกอบการเพื่อแสวงหาผลกำไร ดังนั้นจึงต้องหลีกเลี่ยงแรงกดดันต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือการเมือง ที่เข้ามากระทบต่อการผลิตสินค้าของตน

รายการทีวีวาทิ 9 ใหม่ เป็นรายการโทรทัศน์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เพราะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์การเมือง และจากการที่ถูกจำกัดเสรีภาพในการทำงานเพราะถูกควบคุมจากกลไกของรัฐบาล รายการจึงไม่สามารถนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองได้อย่างตรงไปตรงมา จึงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการนำเสนอรายการ ให้สามารถนำเสนอถึงเรื่องการเมืองได้โดยไม่ขัดต่อแรงกดดันทางการเมือง รายการจึงหลีกเลี่ยงด้วยการแตกประเภทรูปแบบในการนำเสนอออกไปให้กว้างขึ้น โดยได้นำเอารูปแบบการแสดงประเภทละครมาใช้ เพื่อสร้างเรื่องราวให้ห่างไกลออกไปจากโลกของความจริงและนำเสนอด้วยการใช้อารมณ์ขันอย่างสนุกสนาน โดยที่เนื้อหาเรื่องการเมืองยังคงปรากฏอยู่อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการนำเอาสื่อพื้นบ้านเข้ามาผสมผสานในการนำเสนอรายการ เพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดความแปลกใหม่ขึ้นด้วย

ในช่วงที่เกิดเหตุการณ์วิกฤติขึ้นในสังคมนั้น ได้ส่งผลให้การนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนนั้น ถูกควบคุมและตรวจสอบอย่างเข้มงวด จากทั้งภาครัฐบาลและบางหน่วยงานในสังกัดของสื่อมวลชนเอง เนื่องด้วยเหตุผลบางประการทางธุรกิจ ทำให้ไม่สามารถเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาถูกต้องได้ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น จึงส่งผลกระทบต่อประชาชนถูกปิดกั้นข่าวสารจากผู้มีอำนาจ ยกตัวอย่างเช่น เหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยที่ถนนราชดำเนินในเดือนพฤษภาคม

พ.ศ. 2535 นั้น มีเหตุการณ์นองเลือดทหารได้ยิงประชาชนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก แต่ข่าวสารที่สื่อมวลชนรายงานออกไปนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง แต่ไม่สามารถปิดกั้นได้โดยตลอด เพราะในภายหลังประชาชนก็สามารถรับรู้ข่าวคราวความเคลื่อนไหวได้จากดาวเทียมสื่อสารและภาพข่าวที่เผยแพร่โดยสำนักข่าวต่างประเทศ ซึ่งต่อจากนั้นเมื่อเหตุการณ์ทางการเมืองได้สงบเข้าสู่ภาวะเหตุการณ์ปกติแล้วนั้น ได้ก่อให้เกิดแนวความคิดเรื่อง “ ทิวีสรี ที่เอกชนเป็นเจ้าของ ” ขึ้นมา

การปรับเปลี่ยนรูปแบบของรายการทีวีวาทิ 9 ใหม่โดยจัดให้มีความสนุกสนานอันเกิดจากแรงกดดันทางการเมืองนี้ ได้สร้างความนิยมและปริมาณของผู้ชมรายการให้มากขึ้นได้ตามลำดับ จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่ารายการที่นำเสนอเนื้อหาการเมืองทั่วไปนั้นจะนำเสนอในรูปแบบที่จริงจังเคร่งเครียด ผู้ชมเกิดความเบื่อหน่ายเมื่อรายการทีวีวาทิ 9 ใหม่ได้ใช้วิธีการนำเสนอด้วยรูปแบบที่สนุกสนานแตกต่างออกไปจากรายการอื่น ๆ จึงเป็นที่ถูกใจของผู้ชมในวงกว้างมากกว่า นับเป็นการประสบความสำเร็จการประกอบธุรกิจสื่อสารมวลชนของรายการ เพราะเมื่อรายการได้รับความนิยมจากผู้ชมแล้วนั้นความสำเร็จทางด้านการตลาดก็เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

จากประเด็นดังกล่าวนี้ได้ว่า เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการนำเสนอและความเป็นไปของรายการ ตลอดจนกลยุทธ์วิธีการต่าง ๆ ของผู้ผลิตที่สามารถรักษาคุณค่าของรายการและยืนหยัดคงทนอยู่ ท่ามกลางการแข่งขันอย่างสูงและการนำเสนอรายการใหม่ ๆ ได้ถึง 12 ปีตราจบปัจจุบัน อีกทั้งความหมายในเนื้อหาต่าง ๆ ที่ปรากฏเกี่ยวกับประเด็นเรื่องของการเมือง ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวนี้ได้เป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้วิจัย ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอของรายการทีวีวาทิ 9 ใหม่เพื่อทราบถึงกลยุทธ์ในการหลีกเลี่ยง จากแรงกดดันทางการเมือง ตลอดจนหาข้อจำกัดและปัจจัยต่าง ๆ ในการประกอบธุรกิจสื่อสารมวลชน

ปัญหานำวิจัย

1. รายการทีวีวาที 9 ใหม่ มีลักษณะความเป็นเอกลักษณ์ และมีเนื้อหาสาระเพื่อการวิจารณ์สังคมมากน้อยเพียงไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงวิวัฒนาการของรายการ “ ทีวีวาที 9 ใหม่ ”
2. เพื่อเข้าใจถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของรายการ “ ทีวีวาที 9 ใหม่ ”
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงลักษณะของการเลือกสรร ประเด็นการเมือง ที่นำมาเสนอในรายการ “ ทีวีวาที 9 ใหม่ ”

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้จำกัดขอบเขตเฉพาะรายการที่ออกอากาศในปี พ.ศ.2535 เท่านั้น สาเหตุที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเพราะว่า ภายในช่วงเวลาของปี 2535 นั้นได้เกิดปัญหาและเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ขึ้นเป็นอย่างมาก นับสืบเนื่องมาจากผลของการปฏิวัติยึดอำนาจของกลุ่ม “ รสช.” ตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ที่ส่งผลกระทบและสร้างปัญหาต่อสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจตลอดจนสภาพจิต

ใจของประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก และได้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปในเดือนมีนาคม เรื่อยมาจนถึงการจัดตั้งคณะรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีจากคนกลางในเดือนเมษายน การชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยในเดือนพฤษภาคม จนเกิดเหตุการณ์นองเลือดที่ถนนราชดำเนิน สื่อมวลชนมีการบิดเบือนข่าวสาร ประชาชนถูกปิดกั้นข่าวสารและเสรีภาพในการสื่อสารเป็นอย่างมาก เหตุเนื่องมาจากว่าสื่อมวลชนไม่ได้เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งจากเหตุการณ์นี้ได้สร้างกระแสความต้องการโทรทัศน์เสรีซึ่งเอกชนเป็นเจ้าของขึ้นมา รวมทั้งการยุบสภาในเดือนมิถุนายนอันส่งผลให้เกิดการกลับเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองของรัฐบาลอานันท์ 2 และต่อมาก็มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปในเดือนกันยายน การจัดตั้งคณะรัฐบาลขึ้นในเดือนตุลาคม การพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมในเดือนตุลาคม ปัญหาโจรผู้ก่อการร้ายข้ามดินแดนไทยพม่าในเดือนตุลาคม ปัญหาพายุไต้ฝุ่นเข้าและน้ำท่วมภาคใต้ในเดือนพฤศจิกายน ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์จากเทปโทรทัศน์รายการทีวีวาทิ 9 ใหม่ ที่ผลิตออกอากาศครั้งแรกในวันอังคารที่ 7 มกราคม 2535 จนถึงรายการของวันอังคารที่ 29 ธันวาคม 2535 แต่เนื่องจากเทปโทรทัศน์บางตอนนั้นได้สูญหายไป ไม่สามารถค้นหาติดตามมาทำการศึกษาในครั้งนี้ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์จากเทปโทรทัศน์ที่รวบรวมได้ทั้งหมดจำนวน 43 ตอน (จากจำนวนเทปโทรทัศน์ทั้งหมด 51 ตอน)

ข้อสันนิษฐานของการวิจัย

1. รายการโทรทัศน์ที่หยิบยกประเด็นปัญหาทางการเมือง จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ และเนื้อหารายการตามบริบททางสังคม

นียมคำศัพท์

รายการทีวีวาที 9 ใหม่

หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่มีรูปแบบส่วนใหญ่เป็นประเภทโต้วาที ที่มีเนื้อหาพาดพิงถึงเรื่องการเมือง โดยใช้วิธีการพูดเสียดสี วิพากษ์วิจารณ์ และชี้นำสังคม ที่มีระยะเวลาการดำเนินรายการและความเป็นมายาวนานกว่า 10 ปี โดยที่ปัจจุบันนี้ได้ทำการแพร่ภาพออกอากาศทุกวันอังคาร เวลา 22.00-23.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 9 องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

เหตุการณ์ปกติ

หมายถึง ช่วงหลังจากความตึงเครียดของเหตุการณ์เดือนพฤษภาคมได้ผ่านพ้นไปแล้ว เหตุการณ์บ้านเมืองโดยทั่วไปอยู่ในความสงบ

เหตุการณ์วิกฤติ

หมายถึง เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เป็นช่วงเวลาที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะที่ไม่มั่นคง มีความตึงเครียด สื่อสารมวลชนถูกควบคุมและตรวจสอบอย่างเข้มงวด จากทั้งภาครัฐบาลและบางหน่วยงานในสังกัดของสื่อมวลชนเอง

การโต้วาทิ

หมายถึง การพูดประเภทหนึ่งที่แบ่ง
ออกเป็น 2 ฝ่าย โดยที่ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า
ฝ่ายเสนอ และอีกฝ่ายเรียกว่าฝ่ายค้าน
ใช้วิธีการพูดด้วยการแสดงไหวพริบ
เหตุผล และใช้เหตุผลนั้น ๆ ในการหัก
ล้างข้อโต้แย้งของอีกฝ่ายหนึ่ง

ปริบทในสังคม

หมายถึง เรื่องราว เหตุการณ์ ความเคลื่อนไหว
เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทาง
ด้านการบ้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวด
ล้อมหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ที่เป็น
เหตุการณ์ปัจจุบันทันสมัย เป็นข่าวที่ปรากฏ
ทางจอโทรทัศน์ หรือบนหน้าหนังสือพิมพ์ที่
คนทั่วไปในสังคมกล่าวขานถึงและให้ความ
สนใจอยู่ขณะนั้น

การวิพากษ์วิจารณ์

หมายถึง การพูดถึงวิธีการ แนวทาง
ในการปกครอง เน้นหนักในเรื่องเกี่ยวกับการ
การเมือง กล่าวถึงบุคคลที่อยู่ในภาครัฐบาล
หรือผู้ปกครอง โดยที่ได้สอดแทรกแนวความคิด
ส่วนบุคคลลงไปพร้อม ๆ กับการพูดนั้น ๆ
โดยการเสียดสี ต่อว่า ล้อเลียนอย่างสนุกสนาน
โดยจะกล่าวได้ว่าเป็นการชี้แนะแนวความคิดให้
แก่ผู้ชมรายการที่เป็นผู้รับสารทั่วไป

จากการที่รายการ “ ทิวาที่ 9 ใหม่ ” ได้ผสม
ผสานแนวความคิดของผู้ร่วมรายการนี้
ได้สร้างให้เกิดภาพลักษณ์ว่า รายการนี้
ได้เป็นผู้ชักจูงแนวความคิดของผู้ชม
ให้เกิดการเชื่อถือและคล้อยตามขึ้นได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและสร้างสรรค์
โครงสร้างรูปแบบและเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ประเภทเดียวกันต่อไป
2. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับผลกระทบของรายการประเภทนี้
แก่กลุ่มผู้สนใจศึกษาเรื่องเดียวกันในแนวลึกต่อไป
3. ซึ่ให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของสื่อโทรทัศน์ ที่ผ่านทางรายการ
ทิวาที่ 9 ใหม่